

KATSELMUS SUOMALAI- SEN TEKNIIKAN HISTORI- AN HENKILÖGALLERIAAN THS:N SYYSSEMINAARI TEKNIIKAN MUSEOLLA 3.10.2009

Sampsa Kaataja

Lokakuun alussa pidetyn Tekniikan Historian Seuran syyskokouksen yhteydessä järjestettiin myös seminaari teemalla *henkilöhistoria tekniikan historiana*. Tekniikan museolla Helsingin Vanhassakaupungissa pidettyyn seminaariin saapui yhteensä kahdeksan puhujaa eri puolilta Suomea. Tapahtumassa insinöörökunnan edustajat, yliopistotutkijat sekä elämäkertatutkimusta muuten harrastavat esittelivät tutkimuksiaan ja kertoivat työstään (seminaarin ohjelma ks. <http://www.ths.fi/ajankohtaista.htm>).

Panu Nykänen pitämässä esitelmäänsä THS:n syysseminaarissa. Kuva: Sampsa Kaataja.

Päivän aikana kuulluissa esitelmissä käsiteltiin Suomessa 1800- ja 1900-luvuilla tekniikan parissa työskennelleitä henkilöitä. Seminaarissa esiteltyjen ihmisten ryhmä oli monipuolinen: heidän joukostaan löytyi teollisuuden palveluksessa pitkän uran tehneitä insinöörejä, akateemisen maailman opettajia ja tutkijoita sekä amatöörieksijöitä. Yksipuoliseksi päivän anti muodostui ainoastaan siinä suhteessa, että käsiteltyjen hahmojen joukossa tekniikan sektorin naispuoliset edustajat loistivat poissaolollaan.

Syysseminaarin avasi Johan Stén esitelmällään *Finlandssvensk tekniker* -teossarjasta, jossa julkaistaan suomenruotsalaisten tekniikan alan toimijoiden pienoiselämäkertoja.

Mielenkiintoinen yksityiskohta sarjan taustalla on, että sitä alettiin julkaista jo 1920-luvulla, jolloin ilmestyi kolme ensimmäistä osaa. Sténin mukaan se, että biografisissa sarjoissa tekniikan ammattilaiset on pitkälti unohdettu, oli tärkeä syy *Finlandssvensk tekniker* -sarjan uudelleen aktivoitiin 2000-luvun alussa. Pitkän hiljaiselon jälkeen sarjassa onkin ilmestynyt jo kolme uutta osaa, jotka ovat syntyneet Tekniska Föreningen i Finlandin ja Driftingenjörsköret i Finlandin yhteistyönä.

Päivän kolmannessa esitelmässä Svanthe Hernsten kävi läpi Emil Wilhelm Henrikssonin (1886–1959) tarinaa. Abloy-lukon keksijä Henriksson on tärkeä osa lukkojen kehityksen historiaa sekä lähtökohta suurelle suomalaiselle menestystarinalle. Tästä huolimatta hän on jäänyt melko tuntemattomaksi suomalaisessa tekniikan historiassa. Se on sääli, sillä teknisesti lahjakkaan hienomekaanikon tarina on tyypiesimerkki innovaatioprosessien arvaamattomuudesta. Henrikssonilla ei ollut mahdollisuutta tuoteistaa keksintöään itse, ja hän joutui luopumaan siitä nimellistä korvausta vastaan. Lopulta keksintö päättyi Wärtsilä-yhtymän omistukseen, jonka käsissä siitä muodostui

menestynyt brändituote. Valitettavasti Henriksson itse jäi tuosta menestyksestä osottomaksi.

Seminaarin kansainvälisintä antia tarjosi Panu Nykäsen esitys, joka paneutui Teknillisellä korkeakoululla työskennelleiden saksalaisten professoreiden tarinaan. Se nopea kehitys, jota suomalaisessa tekniikassa ja teollisuudessa tapahtui 1800-luvulla perustui ”määrätietoiseen teknologian siirtoon ja tekniikan ja luonnontieteiden opetuksen ja tutkimuksen edistämiseen”. Koulutuksen ja tutkimuksen kehityksessä tärkeitä muutosa-

gentteja olivat Suomeen muuttaneet tekniikan asiantuntijat, joihin myös saksalaisprofessorit lukeutuivat.

THS:n syysseminaarin päätti Riitta Mattilan esitys professori Yrjö Kaukosta. Tutkijana kansainvälisen uran tehneen ja keksijänä kunnostautuneen Kaukon mielenkiintoinen tarina ansaitsisi tulla julkaistuksi. Mattilan esityksessä tuli hyvin esiin myös se, kuinka hankalaa elämäkertatutkimus voi jossain tapauksissa olla. Erityisesti silloin, kun tutkimuksen kohteena on lähisukulainen, työ voi muodostua raskaaksi.

Tekniikan Historian Seuran syyskokouksessa 3.10.2009 jaettiin myös Tekniikan Waiheita -lehden vuoden 2008 artikkelipalkinto. Palkinnon sai FM Maija Mäki (os. Kärki, vas.) Hanasaaren voimalaitosta käsitelleestä artikkelistaan. Tällä kertaa palkinnosta päätti ja sen jakoi FT Anna Kuusmin (oik.) Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta. Kuva: Sampsa Kaataja.

Kärki, Maija: ”Toi A oli ihan oma maailmansa, hyvässä ja pahassa”: Hanasaari A -voimalaitoksen vaiheet ja sen työntekijät 1957–2007. Tekniikan Waiheita 1/2008, 5–23.

